

Asia: VN/11304/2024-VM-28

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

VN/11304/2024-VM-28

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Esitysluonnos sisältää seuraavat ehdotukset:

A. Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennettäisiin, ja ansiotuloverotuksen ylimmät marginaaliveroasteet alennettaisiin noin 52 prosenttiin. Lisäksi pieni- ja keskituloisten työtulovähennystä korotettaisiin yhteensä 100 miljoonalla eurolla.

B. Ansiotuloveroperusteisiin tehtäisiin indeksitarkistus. Tarkistus jätettäisiin kuitenkin tekemättä niillä tulotasoilla, joille ylimpien marginaaliverojen alentaminen kohdistuisi.

C. Eläketulon lisäveroa pienennettäisiin. Ehdotettu muutos on valmisteltu kevään kehysriihen päätöksen mukaisesti. Hallitus tulee vielä korjaamaan suurempien eläkkeiden verotuksen tasoa. Tarkoituksena on, että suurten eläkkeiden verotus ei kevene enempää kuin vastaavan palkkatulon verotus.

D. Työtulovähennyksen lapsikorotusta kasvatettaisiin 105 euroon lasta kohti. Yksinhuoltajuuden perusteella korotus myönnettäisiin edelleen kaksinkertaisena.

E. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistettaisiin. Vähennysoikeus poistuisi sekä työntekijä- ja työnantajapuolelta.

F. Työsuhdepolkupyörien verovapaus poistettaisiin. Muutosta sovellettaisiin polkupyöraetuihin, joiden käyttöönottoon työnantaja ja työntekijä olisivat sitoutuneet 24.4.2025 tai sen jälkeen. Ennen tätä sovittuihin polkupyöraetuihin sovellettaisiin nykyisiä säännöksiä sopimuskauden loppuun saakka.

G. Kotona työskentelystä ei enää myönnettäisi työhuonevähennystä palkkatulon hankkimisesta johtuvana menona.

H. Luovutusvoittoverotusta ja varainsiirtoverotusta muutettaisiin ehdollisen lisäkauppahinnan osalta.

I. Suomeen töihin tulevien avainhenkilöiden lähdevero alennettaisiin 32 prosentista 25 prosenttiin. Lisäksi lain soveltamisala laajenisi kotimaahan palaaviin Suomen kansalaisiin. Lakia sovellettaisiin Suomen kansalaisiin enintään 24 kuukauden ajan työskentelyn alkamisesta.

Tausta

Ehdotetut muutokset perustuvat pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sekä hallituksen kevään 2025 kehysriihessä tekemiin päätöksiin, joiden tavoitteena on vahvistaa Suomen talouskasvun edellytyksiä. Kasvutoimien rahoittamiseksi esitys sisältää myös verotusta kiristäviä toimia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alusta.

Akavan kanta

A. Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennetään, ja ansiotuloverotuksen ylimmät marginaaliveroasteet alennetaan noin 52 prosenttiin. Lisäksi pieni- ja keskituloisten työtulovähennystä korotetaan yhteensä 100 miljoonalla eurolla.

Akava kannattaa ylimpien marginaaliveroasteiden alentamista 52 prosenttiin ja jatkossa jopa sitä matalammaksi.

Korkeat marginaaliveroasteet ja ansiotuloverotuksen kireä progressio ovat pitkään olleet Suomen verojärjestelmän suurin ongelma. Marginaaliveroasteita alentamalla ja progressiota loiventamalla parannetaan kannustimia tehdä työtä, yrittää, opiskella, hankkia lisäpätevyyttä ja pyrkiä työuralla eteenpäin. Samoin paranevat yritysten mahdollisuudet rakentaa kannustavia palkkausjärjestelmiä ja houkutella osaavaa työvoimaa niin kotimaasta kuin ulkomailta. Ero ansiotulojen ja pääomatulojen verokohtelussa kaventuu, joten myös houkutus tulojen muuntamiseen vähenee.

Pieni- ja keskituloisten työtulovähennyksen korottaminen 100 miljoonalla eurolla on tarpeellinen osa veroasteikon remonttia. Akava kehottaa kuitenkin varmistamaan, että työn tekemisen kannustimet paranevat myös keskituloisilla, eikä ainoastaan korkeilla tulotasoilla, kun kaikki suunnitellut verotuksen muutokset otetaan huomioon.

B. Ansiotuloveroperusteisiin tehdään noin 3,8 prosentin indeksitarkistus. Tarkistus jätetään kuitenkin tekemättä niillä tulotasoilla, joille ylimpien marginaaliverojen alentaminen kohdistuu.

Akava kannattaa ehdotusta.

Ansiotuloveroperusteisiin pitää lähtökohtaisesti aina tehdä indeksitarkistus, kaikilla tulotasoilla, joko keskimääräisen ansiotason nousun tai kuluttajahintojen nousun perusteella, riippuen siitä, kumpi on suurempi. Ilman indeksitarkistusta verotus kiristyy ennakoimattomasti tavanomaisen ansiotason nousun tai epätavallisen hintojen nousun myötä.

Niillä tulotasoilla, joilla ylimmät marginaaliveroasteet alennetaan 52 prosenttiin, indeksitarkistusta ei nyt tehdä. Syy on juuri tuo marginaaliveroasteiden alentaminen. Seuraavina vuosina indeksitarkistus pitää kuitenkin tehdä kaikilla tulotasoilla.

Esityksen perusteluissa todetaan, että ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistuksen arvioidaan vähentävän ansiotuloveroja noin 697 miljoonalla eurolla. Tällainen hintalappu on jossain määrin harhaanjohtava. Indeksitarkistusten perimmäinen tarkoitus on säilyttää verotuksen kireys entisellään. Niinpä hinta-arvio kertoo, kuinka paljon enemmän verotuloja kerättäisiin kotitalouksilta, jos verotusta kiristettäisiin jättämällä indeksitarkistukset tekemättä.

C. Eläketulon lisäveroa pienennetään kevään kehysriihen päätöksen mukaisesti. Suurempien eläkkeiden verotuksen tasoa korjataan myöhemmin, jotta suurten eläkkeiden verotus ei kevene enempää kuin vastaavan palkkatulon verotus.

Akava kannattaa ehdotusta.

Eläketulon lisäveron veroprosentti alennetaan nykyisestä 5,85 prosentista 4 prosenttiin. Tuloraja, jonka ylittävstä tulon osasta lisäveroa peritään, korotetaan nykyisestä 47 000 eurosta 57 000 euroon.

D. Työtulovähennyksen lapsikorotusta kasvatettaisiin 105 euroon lasta kohti. Yksinhuoltajuuden perusteella korotus myönnettäisiin edelleen kaksinkertaisena.

Akava kannattaa ehdotusta.

E. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistettaisiin. Vähennysoikeus poistuisi sekä työntekijä- ja työnantajapuolelta.

Akava vastustaa ehdotusta työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poistamisesta, kuten hallituksen esitysluonnoksessa vuodelle 2026 on esitetty. Ehdotus on monin tavoin ristiriidassa hyvän verojärjestelmän periaatteiden kanssa ja asettaisi työmarkkinatoiminnan perusteettomasti epäedulliseen asemaan muuhun tulonhankintaan verrattuna. Suomi on kansainvälisen työjärjestöjen ILO:n jäsenenä sitoutunut edistämään työmarkkinaosapuolten järjestäytymistä, minkä kanssa esitys on selkeässä ristiriidassa. Järjestäytyneet työmarkkinaosapuolet kantavat vastuuta mm. työmarkkinoiden vakauden ja ennustettavuuden sekä eläketurvajärjestelmän kehittämisen osalta.

1. Jäsenmaksut ovat luonnollisia vähennyksiä

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ovat luonteeltaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvia menoja. Tämä pätee niin työntekijä- kuin työnantajajärjestöjenkin jäsenmaksuihin. Järjestöt vaikuttavat suoraan jäsentensä ansaintamahdollisuuksiin muun muassa työehtosopimusten, neuvonnan ja oikeusturvan kautta. Vastaavien palveluiden hankkiminen markkinoilta tulisi yksittäiselle palkansaajalle kohtuuttoman kalliiksi. Näin ollen jäsenmaksut täyttävät luonnollisten vähennysten kriteerit, jotka ovat vakiintunut osa verotuksen normijärjestelmää Suomessa ja kansainvälisesti.

2. Vähennysoikeuden poistaminen on verosanktio

Mikäli jäsenmaksujen vähennyskelpoisuus poistettaisiin, kyseessä olisi verosanktio, joka poikkeaisi jyrkästi normaalista verokohtelusta. Suomen henkilöverotuksessa ei nykyisin käytännössä ole vastaavia sanktioita, mikä korostaa esityksen poikkeuksellisuutta. Fiskaaliset syyt — eli valtion verotulojen kasvattaminen — eivät yksinään riitä oikeuttamaan näin merkittävää poikkeamaa verotuksen keskeisistä periaatteista.

3. Rajanveto-ongelmat ja sääntelyn epämääräisyys

Esitysluonnoksessa ei kyetä selkeästi ja oikeudenmukaisesti rajaamaan, mitä järjestöjä verovähennysoikeuden poistaminen koskisi. Näin ollen syntyisi tulkinnallisia tilanteita, joissa järjestöjen olisi esimerkiksi muutettava sääntöjään säilyttääkseen jäsentensä vähennysoikeuden, tai

joissa jouduttaisiin kiistelemään vähennysoikeuden ulottuvuudesta Verohallinnon ja tuomioistuinten kanssa. Tällainen tilanne on sekä hallinnollisesti raskas että oikeudellisesti epäselvä.

4. Järkevämpiä vaihtoehtoja löytyy

Vähennysoikeuden poistamisen sijasta Akava esittää valtiontaloutta vahvistavina toimina energiaverotukien vähentämistä, viiden prosentin lähdeveroa yleishyödyllisten yhteisöjen osinkotuloille sekä yritysten edustuskulujen vähennyskelpoisuuden poistamista.

F. Työsuhdepolkupyörien verovapaus poistetaan. Muutosta sovelletaan polkupyöräetuihin, joiden käyttöönottoon työnantaja ja työntekijä ovat sitoutuneet 24.4.2025 tai sen jälkeen. Ennen tätä sovittuihin polkupyöräetuihin sovelletaan nykyisiä säännöksiä sopimuskauden loppuun saakka.

Akava vastustaa ehdotusta sen nyky muodossa ja kannattaa suunnitelluille muutoksille pidempää siirtymäaikaa.

Työsuhdepolkupyörien veroetu otettiin käyttöön vuoden 2021 alussa. Uutta veroetua pidettiin tarpeellisenä, koska sen arvioitiin lisäävän pyöräilyä ja vähentävän autoilua, millä on suotuisia vaikutuksia sekä kansanterveyteen että ympäristöön. Kun veroetu ulotettiin myös sähköpyöriin, selvästi aiempaa pidempien työmatkojen taittaminen pyörällä tuli mahdolliseksi, ja se oli iso muutos. Työsuhdepyöriä on nyt yli 100 000 kappaletta, kaikissa työikäisten ryhmissä ja eniten 36–55-vuotiaiden ikäryhmissä. Veroedun vauhdittaman kysynnän kasvun myötä palveluita tarjoava toimiala on kasvanut.

Tuoreen esityksen mukaan nykyistä polkupyöräedun verovapautta jatketaan sopimuskauden loppuun saakka niiden sopimusten osalta, jotka on tehty ennen 24.4.2025. Sen jälkeen tehdyille sopimuksille verovapautta ei enää myönnettäisi.

Työsuhdepolkupyörien veroedun poistaminen yllättäen vain runsaan neljän vuoden olemassaolon jälkeen on esimerkki tempoilevasta veropolitiikasta, jollaista pitäisi välttää. Arvio, jonka mukaan valtion verotulot kasvavat 46 miljoonalla eurolla vuodessa, kun verovapaus on poistunut kokonaan, ei ota huomioon muutoksen aiheuttamista haitoista muille osapuolille syntyviä kustannuksia. Työnantajien, työntekijöiden ja verohallinnon hallinnollinen taakka kasvaa sääntöjen muuttuessa. Kansanterveys kärsii työmatkapyöräilyn vähentyessä ja työpaikat vähenevät pyöräilyalan yrityksissä.

G. Kotona työskentelystä ei enää myönnetä työhuonevähennystä palkkatulon hankkimisesta johtuvana menona.

Akava vastustaa ehdotusta poistaa kaavamainen työhuonevähennys.

Koronapandemia mullisti työn tekemisen tavat erityisesti asiantuntijatyön osalta. Sen aikana opittiin, että etätyö tai hybridityö (etätyön ja työpaikalla tehtävän työn yhdistelmä) voivat merkittävästi tehostaa työntekijöiden ajankäyttöä ja parantaa tuottavuutta. Monilla työpaikoilla ainakin osittaisesta etätyöstä on tullut pysyvä osa työskentelyä, jonka myötä työtiloja on karsittu. Kaikki työntekijät eivät välttämättä enää mahdu yhtä aikaa yhteisiin tiloihin töitään tekemään.

Oman asunnon osalta työhuonevähennys myönnetään lähtökohtaisesti kaavamaisena vähennyksenä, koska tulon hankkimiseen kohdistuvaa osuutta todellisista oman asunnon menoista on yleensä vaikea selvittää. Kaavamainen työhuonevähennys toimii hyvin. Se on yksinkertainen ja hallinnollisesti kevyt, kun kustannuksia ei tarvitse eritellä. Kustannuksia kuitenkin syntyy. Niistä vähäisin ei ole työskentelyyn käytettävän tilan vaihtoehtoiskustannus. Kun tila on varattuna työn tekemiseen, sitä ei voi käyttää muuhun tarkoitukseen. Miksi omassa käytössä oleva tila olisi verovähennyksen kannalta huonommassa asemassa kuin kodin ulkopuolelta vuokrattu työtila, jonka kustannukset olisivat vähennyskelpoisia?

H. Luovutusvoittoverotusta ja varainsiirtoverotusta muutetaan ehdollisen lisäkauppahinnan osalta.

Akavalla ei ole huomautettavaa tähän asiaan.

Muutoksilla halutaan sujuvoittaa verotusprosesseja, keventää verovelvollisten hallinnollista taakkaa, vähentää viranomaisten työmäärää sekä parantaa verotuksen ennakoitavuutta.

I. Suomeen töihin tulevien avainhenkilöiden lähdevero alennettaisiin 32 prosentista 25 prosenttiin. Lisäksi lain soveltamisala laajenisi kotimaahan palaaviin Suomen kansalaisiin. Lakia sovellettaisiin Suomen kansalaisiin enintään 24 kuukauden ajan työskentelyn alkamisesta.

Akava kannattaa ehdotusta pienellä varauksella.

Ulkomailta tulevat henkilöt, joilla on erityisasiantuntemusta, voivat tietyin edellytyksin valita, että heidän Suomesta ansaitsemaansa palkkatuloa verotetaan tavallisen tuloverotuksen sijasta lähdeverona enintään 84 kuukauden ajan (ennen vuotta 2024 enintään 48 kuukauden ajan). Vuoden 2020 alusta lähtien avainhenkilöiden palkkatulosta perittävä lähdevero on ollut 32 prosenttia. Nykyinen lähdeveroprosentti ei ole aina relevanteilla tulotasoilla edullisempi vaihtoehto kuin progressiivinen tuloverotus. Ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset on rajattu edun ulkopuolelle, ja sitä on pidetty ongelmallisena.

Suomi tarvitsee paljon lisää ulkomaista ja ulkomailta kotimaahan palaavaa suomalaista työvoimaa. Kilpailukykyinen verotus on varmasti yksi keskeinen keino, jolla avainhenkilöitä voidaan tänne houkutella.

Esityksen perusteluissa todetaan, että sen jälkeen, kun suunnitellut muutokset vuoden 2026 ansiotuloverotukseen on tehty, nykyinen 32 prosentin lähdeverotus on veronmaksajalle epäedullinen vaihtoehto noin 10 000 euron kuukausituloihin saakka. Uudella 25 prosentin lähdeverolla käytännössä kaikkien avainhenkilölain edellytykset täyttävien henkilöiden olisi kannattavaa hakeutua lähdeverotuksen piiriin, mikä lisäisi ulkomaalaisten avainhenkilöstatusta hakevien henkilöiden määrää.

Akavan lievä varauksellisuus liittyy siihen, että Suomessa ei ole tarkoituksenmukaista luoda työmarkkinoille kahtiajakoa niihin, jotka saavat edullisen lähdeverokohtelun ja niihin, joihin pätevät normaalit ansiotuloverotuksen säännöt. Työn verotuksen pitää olla kannustavaa kaikille.

Sorjonen Pasi
Akava ry